

Onderwerp

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2022.

Adviseur : M. Jansma

Datum B&W : 27 juni 2023

Programma : 6. Sociaal domein

Datum Raad : 4 juli 2023 -

Portefeuillehouder : T. van der Pas

Openbaar : Ja

Aan de Raad**Aanleiding**

Gemeente Rozendaal heeft over 2022 een substantieel tekort op het BUIG¹ budget (voor bijstandsuitkeringen, inclusief IOAW, IOAZ en BBZ², en loonkostensubsidies). Het BUIG budget wordt voor gemeenten tot 15.000 inwoners verdeeld op basis van historische gegevens, te weten: de uitgaven van het jaar T-2. Overschotten kunnen worden behouden, tekorten moeten zelf worden aangevuld maar als een tekort hoger is dan een bepaalde norm, kunnen gemeenten in aanmerking komen voor aanvullende financiering: een vangnetuitkering³. Omdat deze wordt betaald uit het macrobudget voor alle gemeenten, moet een aanvraag voor een Vangnetuitkering aan bepaalde eisen voldoen en moet de raad ermee instemmen.

Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de inkomenswetten Participatiewet, IOAW, IOAZ en het arbeidsmarktbeleid. Het college heeft deze verantwoordelijkheid gemandateerd aan het college van gemeente Rheden, waardoor wij ook hun informatie nodig hebben om een aanvraag te kunnen indienen. De gemeente Rheden is ook verantwoordelijk voor de meer concrete maatregelen. De Rhedense aanpak is gericht op de totale populatie voor zowel Rheden als Rozendaal. Dat maakt dat het niet eenvoudig is om de kwalitatieve en kwantitatieve impact voor het Rozendaalse deel van de instroom en uitstroom te monitoren.

Met voorliggend voorstel wordt de mening en instemming van de raad gevraagd.

Voor 2022 is onze gemeente door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) geattendeerd op de mogelijkheid een Vangnetuitkering aan te vragen (* zie bijlage 1). De voorwaarden op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot reductie van het tekort;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

¹ De BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen) was de invoeringswet waarmee in 2009 verschillende geldstromen voor inkomensvoorzieningen werden gebundeld. De term BUIG is blijven bestaan als uitdrukking van de bundeling van de financiële middelen voor de bijstand (inclusief de middelen voor startende ondernemers in het kader van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen), de IOAW, de IOAZ en de loonkostensubsidie. Zie voetnoot 2 voor uitleg overige afkortingen.

² IOAW en IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, respectievelijk zelfstandigen (IOAZ is nu nvt in Rozendaal). BBZ: Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen.

³ De eigen-risicodrempel ligt op 7,5%. Voor de vangnetuitkering 2022 betekent dit dat gemeenten in aanmerking komen voor een vangnetuitkering als sprake is van een tekort dat (1) over 2022 meer bedraagt dan 7,5% en (2) over 2020, 2021 en 2022 samen ook meer bedraagt dan 7,5% van het budget voor 2022.

Gevraagde beslissing

1. Kennisnemen van de informatie met betrekking tot de Vangnetuitkering Participatiewet 2022
2. Instemmen met de Verklaring van het college

Wat willen we bereiken?

Doelstelling is om een deel van het tekort op het BUIG-budget 2022 gecompenseerd te krijgen.

Argumenten

Verantwoording naar de raad

In bijgevoegde verklaring (* bijlage 2) besteedt het college aandacht aan de volgende aspecten:

1. Analyse. Het college geeft de raad via een analyse inzicht in de oorzaken van het tekort. Deze analyse kan zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen bevatten.
2. Maatregelen. Het college geeft de raad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een kwantitatieve en kwalitatieve toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
3. Effecten. Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

De gemeenteraad dient de verklaring van het college inhoudelijk te beoordelen. Om de raadsleden te faciliteren in hun controlerende rol ten aanzien van de vangnetuitkering, heeft het ministerie een checklist opgesteld. Deze is bijgevoegd (* bijlage 3).

Op- en aanmerkingen vanuit de raad worden opgenomen in de definitieve aanvraag. In het uiteindelijke aanvraagformulier dient een samenvatting van de opvattingen van de raad te worden opgenomen. Hierin moet kernachtig worden weergegeven wat de opvattingen zijn van de gemeenteraad ten aanzien van de analyse van het tekort, de maatregelen gericht op tekortreductie en het gehele proces van de signalering van het tekort tot het indienen van de aanvraag. Na instemming van de raad kan het college de aanvraag indienen bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De deadline voor indiening van de aanvraag is 15 augustus.

Verantwoording naar de andere gemeenten

De verklaring van het college vormt niet alleen een verantwoording naar de gemeenteraad, maar ook naar andere gemeenten. Deze dragen financieel bij aan de vangnetuitkering waarop onze gemeente een beroep doet. De vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget (voor alle gemeenten) van twee jaar na het tekortjaar. Het gaat dus om solidariteit tussen gemeenten en daarom moet het college inzicht geven in de maatregelen om het tekort te reduceren.

Kanttekeningen

Planning

De planning was zeer krap. Het was, ook gezien de veelheid aan informatie die nodig was, niet mogelijk het document binnen de reguliere aanlevertermijnen aan het college en daarmee aan de raad aan te bieden.

Personele inzet

Het aanvragen van een Vangnetuitkering is specialistisch werk en is niet opgenomen in de samenwerkingsafspraken met Rheden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Zie hierna bij a) Planning.

a) Planning

Tijdpad:

Dinsdag 15 augustus 2023: uiterlijke datum waarop de Toetsingscommissie (TC) de aanvraag moet hebben ontvangen. De TC beoordeelt de genoemde oorzaken van het tekort niet inhoudelijk, er is sprake van een procedurele toets.

Dinsdag 31 oktober 2023 (week 44): uiterlijke datum waarop de TC advies uitbrengt aan de Minister van SZW.

Dinsdag 26 december 2023 (week 52): uiterlijke beslisdatum. De beslissing van de Minister van SZW is in beginsel overeenkomstig het advies van de TC. De minister beslist binnen acht weken na ontvangst van het advies van de TC.

Q1-2024: bij een positieve beslissing vindt uitbetaling van de Vangnetuitkering plaats in het eerste kwartaal in het tweede jaar na het tekortjaar. Zoals bekend vindt bekostiging plaats uit het macrobudget 2024.

b) Evaluatie

De uitkomsten van dit proces worden meegenomen in de te maken afspraken Sociaal domein met Rheden. We passen onder meer de kwartaalrapportages aan, waarbij niet alleen een relatie wordt gelegd tussen aantallen versus uitgaven en inkomsten BUIG-budget, maar ook met onze eigen begroting. Dit vraagt een inspanning van onze eigen gemeente. In onze kwartaalgesprekken over de uitvoering van onder meer de Participatiewet hebben we dus blijvend aandacht voor de concrete effecten van het gevoerde beleid voor Rozendalers. De ontwikkeling in uitstroom is aanleiding om juist ook daar meer nadrukkelijk stil te staan bij kwantitatieve en kwalitatieve effecten van het gevoerde beleid.

c) Participatie en communicatie

Zie bij a) Vervolg.

d) Publicatie verplicht?

Nee.

Wat mag het kosten?

De aanvraag is erop gericht inkomsten te genereren. Over 2022 bedroeg het Rijksbudget voor de BUIG voor Rozendaal € 54.684. De besteding was € 71.827, een negatief resultaat van € 17.143 (-31,3%). Wij zijn door het Ministerie van SZW geattendeerd op de mogelijkheid gebruik te maken van de Vangnetregeling (* zie bijlage 1). Het kan onze gemeente, aldus een eerste berekening van gemeente Rheden, € 11.657 opleveren.

Zoals hiervóór vermeld, bij 'Aanleiding', ontvangt Rozendaal een budget dat is gebaseerd op de uitgaven twee jaar daarvoor. De uitgaven worden realistisch begroot, op basis van ervaringscijfers en mogelijke overschotten komen ten goede aan het rekeningresultaat.

Ter informatie: de ontwikkelingen voorafgaand aan 2022. Deze zijn terug te vinden in het aanvraagformulier (zie Bijlage 2, blz. 4.) Zoals te zien is, is er de laatste jaren sprake van een tekort op het BUIG-budget.

“Tabel 2 Besteding BUIG t.o.v. het Rijksbudget (Bron: bijlage 2 ‘Concept aanvraag’ bij dit RV)

	Budget SZW	Saldo (*) uitgaven	Resultaat	Procenten
<i>Werkelijk 2022</i>	54.684	71.827	- 17.143	-31,3%
<i>Werkelijk 2021</i>	57.087	71.827	- 14.740	-25,8%
<i>Werkelijk 2020</i>	54.067	68.472	- 14.405	-26,6%

() Dit is het saldo van uitgaven en inkomsten uit bijvoorbeeld partner- of kinderalimentatie. “*

Het college van burgemeester en wethouders,

Bas Pelgrum,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlagen

1. Attenderingsmail van het ministerie van SZW
2. Concept-aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet. Versie basisverzoek.
3. Lijst met aandachtspunten voor de raad